Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător Svetlana Cușnir

Dosarul nr. 2a-4293/24
(2-22103831-02-2a-13112024)

D E C I Z I E

3 martie 2026 **municipiul Chișinău**

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Eleonora Badan-Melnic
judecători Hristina Craveț și Roman Pascari
Grefier Ionela Muturniuc

examinând în ședință publică apelul declarat de Rotari Elena, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 3 iunie 2024, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎMGFL nr. 10 în procedura falimentului către Rotari Elena cu privire la încasarea datoriei,

A C O N S T A T A T:

ÎN FAPT

1. La 19.07.2022, ÎMGFL nr. 10 în procedura falimentului, a depus cerere de chemare în judecată către Rotari Elena cu privire la încasarea datoriei.

2. În motivarea cererii a indicat că, în fapt, prin hotărârea din 07.03.2017, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate faţă de întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 10 din Chisinău (în continuare ÎMGFL nr. 10 din Chisinău). S-a declarat ÎMGFL nr. 10 din Chisinău în stare de insolvabilitate. S-a desemnat în calitate de administrator al procesului de insolvabilitate administratorul autorizat Bulgaru Igor.

3. Prin încheierea Curţii de Apel Chisinău din 03.01.2018 a fost intentată faţă de ÎMGFL nr. 10 din Chisinău procedura falimentului, cu desemnarea în calitate de lichidator a procedurii falimentului pe administratorul autorizat Bulgaru Igor.

4. A indicat că, conform tabelului definitiv de creanţe validate faţă de patrimoniul ÎMGFL nr. 10 din Chisinău:

5. SA „Apă-Canal Chisinău” a fost validată cu creanţa chirografară de rangul V cu suma de 2 826 091,27 lei, în baza cererii de validare a popririi nr. 01-675 din 10.04.2017, înregistrate

la data de 13.04.2017;

6. SA „Termoelectrica” a fost validată cu creanţa chirografară de rangul V în sumă de 17 623 382 lei si la rangul VI în sumă de 2830695 lei, în baza cererii de validare a popririi înregistrate la data de 20.04.2017.

7. Prin cererea de validare a creanţei a fost invocată existenţa datoriei de 282.6091,27 lei, formate în perioada octombrie-decembrie 2012, ianuarie-noiembrie 2013, ianuarie-decembrie 2014, ianuarie-decembrie 2015, ianuarie-decembric 2016, ianuarie-martie 2017.

8. Prin cererea de validare a creanţei depusă de SA „Termoelectrica” a fost invocată existenţa datoriei de 17.623.382 lei, formate în perioada sezonului de încălzire 2002-2017 si de 2.830.695 lei formate din dobânzi de întârziere.

9. Prin Decizia Curţii de Apel Chisinău nr. 2rci-83/18 din 25.10.2018, a fost admisă contestaţia depusă de ÎM „Regia Autosalubritate” împotriva nevalidării în tabelul definitiv de creanţe si ÎM „Regia Autosalubritate” a fost validată cu creanţa chirografară de rangul V cu suma de 160.333,68 lei, în baza cererii de validare a popririi înregistrate la data de 19.04.2017.

10. A menţionat că, întru îndeplinirea obligaţiilor atribuite de legiuitor, inclusiv și de majorare a masei debitoare ÎMGFL nr. 10 din Chișinău și satisfacerii creanţelor creditorilor validaţi cu creanţe faţă de patrimoniul debitorului, în perioada iunie 2017 și până în prezent, administratorul din numele debitorului a înaintat în adresa datornicilor somaţii și în Curtea de Apel Chișinău, în prezent Judecătoria Chișinău, cererile de validare a popririi împotriva terţilor popriţi privind încasarea datoriilor formate la servicii comunale, inclusiv apă potabilă și menajeră, transportarea deșeuri, energie termică.

11. La 10.09.2019, Judecătoria Chisinău, sediul Centru, examinând în procedură contencioasă cererea de chemare în judecată privind încasarea datoriei înaintată de SA „Termoelectrica”, în interesele ÎMGFL nr. 10 din Chișinău, către Rotari Elena și Rotari Artiom, a emis Hotărârea prin care a respins ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de SA „Termoelectrica”, în interesele întreprinderii Municipale de Gestionare a Fondului Locativ nr. 10 privind încasarea în mod solidar a datoriei, pentru perioada octombrie 2015 - august 2016 și a respins ca tardivă, cererea de chemare în judecata depusă de SA „Termoelectrica”, în interesele întreprinderii Municipale de Gestionare a Fondului Locativ nr. 10, privind încasarea în mod solidar a datoriei pentru perioada mai 2012 - octombrie 2015, în total a fost respinsă sumă de 37.497,34 lei pentru serviciul de energie termică formată în perioada mai 2012 - august 2016.

12. A susţinut că la 16.02.2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru examinând în procedură contencioasă cererea de chemare în judecată privind încasarea datoriei înaintată de administratorul procesului de insolvabilitate a ÎMGFL nr. 10 din Chișinău împotriva lui Rotari Elena și Rotari Artiom, a emis Hotărârea, prin care a admis acţiunea și a dispus încasarea din contul lui Rotari Elena și Rotari Artiom în beneficiul ÎMGFL nr. 10 din Chișinău a sumei de 35.797,57 lei, dintre care pentru apă potabilă în sumă de 16.609,62 lei, apa menajeră în sumă de 7.179,37 lei, deservirea blocului în sumă de 3.041,98 lei, deservirea echipamentului tehnic în sumă de 1.787,02 lei, transportarea deșeuri în sumă de 1764 lei, lift deservirea tehnică în sumă de 5.245,98 lei, chirie în sumă de 169,60 lei, scadentă la 01.03.2020, pentru ap. nr. 7 din str.

Alecsandri 19, mun. Chișinău. Hotărârea nu a fost executată.

13. Prin urmare, s-a constatat existenţa datoriei acumulate de pârâtul/pârâţi faţă ÎMGFL nr. 10 din Chișinău (în procedura falimentului) în mărime de 103.029,41 lei, după cum urmează: pentru serviciul de energie termică în sumă de 101.328,41 lei (138.825,75 lei – 37.497,34 lei), pentru deservirea blocului în sumă de 1.054,62 lei (4.096,60 lei – 3.041,98 lei), pentru deservirea echipamentului în suma de 646,38 lei (2.433,40 lei – 1.787,02 lei), potrivit datelor din evidenţă contabilă și anume: facturilor de plată și listei descifrate a datoriilor eliberate de ÎM „Infocom" și SRL „Infobon"

14. Locatarii blocurilor locative gestionate de ÎMGFL nr. 10 din Chișinău în procedura de faliment, au beneficiat nemijlocit de servicii comunale şi necomunale prestate şi au obligaţia de a achita în termen contravaloarea conform facturilor (bonurilor de plată) primite (art. 25 (1) al Legii nr. 140224.10.2002 serviciilor publice de gospodărie comunală).

15. A invocat că în caz de neachitare de către proprietarii/chiriaşii/locatarii apartamentelor/încăperilor locuibile şi nelocuibile ai blocului locativ gestionat a datoriilor la serviciile locativ-comunale, ÎMGFL nr.10 din Chişinău, în procedura de faliment, este în drept să acţioneze consumatorii în judecată pentru încasarea datoriei şi chiar are obligaţia de a o face, pentru a stinge creanţa sa faţă de „Termoelectrica" SA, din contul achitărilor efectuate de către subconsumatorii restanţi.

16. Conform informaţiei din Registrul bunurilor imobile, pârâţii sunt proprietarii apartamentului în cauză, au domiciliu înregistrat pe adresa şi au beneficiat de servicii comunale în volum deplin, fără întreruperi, în conformitate cu normele şi tarifele în vigoare, fapt pentru care au deschis cont personal la gestionarul fondului locativ.

17. Toate datoriile solicitate spre încasare sunt confirmate prin actele confirmative, cum ar fi: pentru serviciul de livrare a energie termice - Informaţia despre calcul şi achitarea sumelor pentru apartamentul eliberată de SRL „Info Bon" (perioada martie 2017- până în prezent) şi/sau SA „Termoelectrica" (momentul formării şi până în luna martie 2017); restul serviciilor - Informaţi despre calcul şi achitarea sumelor pentru apartamentul (perioada din momentul formării datoriei şi până în prezent), precum şi ordinele de plată.

18. Astfel, prin cererea de chemare în judecată, reclamanta a solicitat a admite cererea de chemare în judecată. A examina acţiunea în lipsa reclamantului. A încasa din contul pârâţilor Rotari Elena şi Rotari Artiom, în beneficiul ÎMGFL nr. 10 din Chişinău în procedura de faliment, datoria totală de 103.029,41 lei, după cum urmează: pentru serviciul de energie termică în sumă de 101.328,41 lei, formată în perioada 01.09.2016-01.05.2022, pentru deservirea blocului în sumă de 1.054,62 lei, pentru deservirea echipamentului în sumă de 646,38 lei formată în perioada 01.03.2020-01.05.2022, scadentă la 30.06.2022, pentru ap. 7 din str. V. Alecsandri, 17 mun. Chişinău.

19. Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 3 iunie 2024, s-a admis acţiunea civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎMGFL nr. 10, în procedura falimentului, către Rotari Elena cu privire la încasarea datoriei. S-a încasat de la Rotari Elena, în beneficiul ÎMGFL nr. 10, în procedura falimentului, datoria pentru consumul energiei termice acumulată în

perioada 01.09.2016 - 01.05.2022, în sumă de 101.328, 41 (o sută una mii trei sute douăzeci şi opt, 41) lei, datoria pentru deservirea blocului în sumă de 1.054,62 (o mie cincizeci şi patru, 62) lei şi datoria pentru deservirea echipamentului în mărime de 646,38 (şase sute patruzeci şi şase, 38) lei, formată în perioada 01.03.2020-01.05.2022. S-a încasat de la Rotari Elena, în beneficiul statului, taxa de stat în sumă de 3.090,90 (trei mii nouăzeci, 90) lei.

20. La 30 septembrie 2024, Rotari Elena a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 3 iunie 2024, solicitând repunerea reclamantei subsemnate în termenul de declarare a apelului. Scutirea de plata taxei de stat. Admiterea apelului. Casarea hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 03.06.2024, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanţă.

21. În susținerea apelului Rotari Elena a menționat că nu este de acord cu hotărârea menţionată, pe care o consideră ca fiind una ilegală şi neîntemeiată. A omis termenul de declarare a apelului din motive ce absolut nu au depins de ea şi consideră că este pasibilă a fi repusă în termen în condiţiile art. 116 CPC RM, din următoarele considerente:

22. Examinarea cauzei nominalizate s-a desfăşurat în instanţa de fond în lipsa ei, precum şi în lipsa succesorului în drepturi a fratelui ei decedat Rotari Artiom, care de asemena este indicat în acţiune ca copârât. Nici odata nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţelor de judecată. În materialele cauzei nu se conţine nici o dovadă că a fost înştiinţată despre procesul judiciar. Copîrîtul Rotari Artiom la momentul examinării cauzei nu era în viaţă, fiind decedat la data de 17.06.2022. La domiciliul de pe str. V. Alecsandri 19, ap. 7, Chişinău nu a primit nici o citaţie şi nici hotărârea instanţei de judecată.

23. Despre existenţa hotărîrii judecătoriei sus menţionate a aflat abia recent de la executorul judecătoresc Romaliischi Maxim. Recent, la cerere, la 11.09.2024, i s-a prezentat pentru cunoştinţă dosarul de către cancelaria Judecătoriei Chișinău, de unde a făcut cunoştinţă și cu hotărârea primei instanţe.

24. Mai informează că în apartamentul menţionat supra iniţial a locuit doar cu mama: subsemnata Rotari Elena a.n.30.04.2004, fratele mai mic Rotari Artiom, a.n. 15.07.2005 şi sora mezină Ergun Daria a.n. 11.06.2010. După ce mama a decedat în anul 2016, ea, sora şi fratele mai mic au fost plasaţi în instituţiile de orfelinat, de plasament a minorilor rămaşi fără părinţi. Mama până la deces i-a crescut fără tată. Nu-și cunoaşte tatăl.

25. În primăvara anului 2022 a atins majoratul și a plecat din orfelinat, iar conform Dispoziţiei Direcţiei Generale pentru Protecţia Drepturilor Copilului nr. 4976-d din 27.11.2023, a instituit tutela asupra surorii mai mici Ergun Daria, pe care a luat-o din instituţia de plasament. Locuiește cu sora împreună, în apartamentul menţionat, doar ele două. Fratele mai mic Rotari Artiom a decedat la 17.06.2022.

26. A aflat despre faptul că a avut loc un careva proces de judecată împotriva ei abia după ce recent executorul judecătoresc Romaliischi Maxim a aplicat sechestrul pe contul bancar pe care primesc indemnizaţia socială pe sora minoră Ergun Daria, a.n. 11.06.2010, asupra căreia deţine tutela. Îi este foarte dificil să-și asigure cele necesare pentru viaţă, or lucrează neregulat doar ea, sora este încă elevă.

27. De asemenea informează că datoria enormă la serviciile comunale care instanţa le-a pus pe seama ei, s-au format în perioada în care ei toţi trei copii erau plasaţi în orfelinat, iar în apartament au locuit alte persoane, însă, deoarece din coproprietari a rămas doar ea majoră, datoria istorică a fost pusă neîntemeiat doar pe seama ei.

28. Mai mult ca atât, ei au devenit coproprietari ai apartamentului în timp ce se aflau în orfelinat. Mătuşa lor cu ajutorul autorităţii tutelare au perfectat privatizarea locuinţei după decesul mamei lor. Adică au devenit coproprietari ai apartamentului în anul 2018, iar reclamantul ÎMGFL nr.10 cere de la ei restanţa la datorii începând cu anul 2016, de când a decedat mama lor, ei însă încă nu erau coproprietari al locuinţei la acea perioadă. Să fi fost citată la şedinţele de judecată avea neapărat să aducă acest fapt la cunoştinţă instanţei. Făcînd cunoştinţă cu materialele dosarului a constatat că necitarea ei la proces se datorează neatenţiei instanţei. Angajaţii întreprinderii reclamante ÎMGFL nr. 10 foarte bine cunoşteau că după decesul mamei lor în anul 2016 ei nu au locuit în acea locuinţă până nu demult şi că erau la orfelinat, însă nu au comunicat instanţei despre acest fapt.

29. Conform dosarului instanţa de fond a expediat de câteva ori citaţiile pentru pârâta subsemnată şi de fiecare dată scrisorile recomandate s-au întors în judecată, nefiindu-i înmânate din motive inexplicabile. Necătând la faptul că poşta a restituit scrisorile cu citaţii, instanţa nu a recurs măcar la citarea publică a pârâtului în conformitate cu prevederile art. 108 CPC RM. Prin urmare, termenul de declarare a prezentului apel a fost depăşit din motive obiective ce nu au depins de voinţa apelantei subsemnate.

30. Prezentul apel, cu cererea de repunere în termen este depusă în condiţiile art. 116 CPC RM și în termenul de 30 de zile din data la care i s-a oferit posibilitatea de către Cancelaria Judecătoriei Chişinău să facă cunoştinţă cu materialele dosarului şi hotărârea primei instanţe. Prin urmare, de către instanţa de fond a fost grav încălcată legea procedurală în privinţa subsemnatei, prin încălcarea gravă a procedurii de citare şi comunicare a faptului că sunt parte pârâtă într-un proces judiciar.

31. Apelanta a fost ilegal privată de posibilitatea de a participa la procesul judiciar în care a fost atrasă în calitate de copârât, prin ce în cel mai evident şi grosolan mod a fost neîntemeiat lipsită de posibilitatea de a-și exercita drepturile procedurale. Prin urmare, este evident că apelantei subsemnate i s-a încălcat în cel mai grav mod posibil dreptul la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 § 1 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

32. În susţinerea opiniei enunţate invocă hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului din 01.02.2005 pe cauza Ziliberberg împotriva Republicii Moldova, prin care faptul necitării unui participant la proces a fost recunoscut ca fiind o încălcare a art. 6 § 1 din CEDO.

33. Legislaţia procesul-civilă în vigoare însă prevede posibilitatea de a repara încălcările procedurale enunţate, la faza examinării cauzei în ordine de apel, în scopul restabilirii dreptului încălcat a persoanelor la un proces echitabil.

34. La momentul de faţă apelanta subsemnată, fiind o persoană fără părinţi, în vârstă de doar 20 ani, întâmpină serioase dificultăţi materiale, neavând un loc stabil de muncă şi având la întreţinere şi sub tutelă pe sora minoră de doar 14 ani, din care motiv consider că este pasibil a fi

scutită de plata taxei de stat. Taxa de timbru a achitat-o.

35. Prin încheierea Curţii de Apel Chişinău din 20 noiembrie 2024, s-a admis cererea depusă de Rotari Elena privind repunerea în termenul de declarare a apelului. S-a repus în termen cererea de apel declarată de Rotari Elena împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 iunie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 10 din Chișinău, în procedura falimentului, împotriva Elenei Rotari cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată. S-a ridicat de la examinare din instanța de apel, cererea de apel declarată de Rotari Elena împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 iunie 2024, cu expedierea dosarului în prima instanță pentru întocmirea hotărârii integrale, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 10 din Chișinău, în procedura falimentului, împotriva Elenei Rotari cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

36. La 24 ianuarie 2025 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a remis în adresa Curții de Apel Centru dosarul civil nr. 2-15844/2022 cu hotărârea motivată.

37. Prin încheierea Curții de Apel Centru din 13 februarie 2025 s-a admis cererea de scutire de la plata taxei de stat înaintată de Rotari Elena. S-a scutit apelanta Rotari Elena de la plata taxei de stat, la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 iunie 2024.

38. În ședința de judecată a instanței de apel participanții la proces nu s-au prezentat, fiind dispusă examinarea cauzei în lipsa participanților la proces, procedura citării legale fiind respectată.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

39. Art. 385 lit. d) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze hotărârea primei instanţe şi să trimită pricina spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin. (1) lit. d) şi lit. i) Cod de procedură civilă.

40. Art. 388 alin. (1) lit. d) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces.

41. Art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

42. Art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

43. Art. 130 alin.(1) CPC statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a

tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

44. Art. 373 alin. (1), (2) şi (5) CPC instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

45. Art. 102 CPC, instanţa înştiinţează prin citaţie participanţii la proces, martorii, experţii, specialiştii şi interpreţii privitor la locul, data şi ora şedinţei de judecată sau la locul, data şi ora efectuării unor acte de procedură. Citaţiile şi înştiinţările se înmânează participanţilor la proces, martorilor, experţilor, specialiştilor, interpreţilor astfel încât aceştia să se poată pregăti de proces şi să se prezinte la timp în faţa instanţei. Citaţia se înmânează părţii cu cel puţin 3 zile înainte de data judecării. În pricinile urgente, acest termen poate fi mai scurt, la discreţia instanţei. Citaţia sau înştiinţarea se trimite la adresa menţionată de parte sau de un alt participant la proces. Dacă persoana nu locuieşte la adresa comunicată instanţei, citaţia sau înştiinţarea poate fi trimisă la locul ei de muncă sau la locul unde se află.

46. Art. 103 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, în citaţie şi înştiinţare se indică locul, data şi ora prezentării.

47. Art. 105 CPC, citaţia şi înştiinţarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citaţiei sau înştiinţării se înscrie pe citaţie sau înştiinţare în partea care se înmânează destinatarului, precum şi pe cotor, care se restituie instanţei. Citaţia sau înştiinţarea se expediază autorităţilor publice, persoanelor juridice de drept privat şi avocaţilor prin telefax, poşta electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii acestor acte. Citaţia sau înştiinţarea poate fi transmisă persoanelor fizice prin telefax, poşta electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii acestor acte doar la solicitarea persoanelor în cauză.

48. Art. 105 alin. (5) CPC, Colegiul reţine că prin citare legală se subînţelege că citaţia sau înştiinţarea despre ora, data şi locul şedinţei de judecată a fost înmânată persoanei personal contra semnătură pe cotor, ori altei persoane pentru a înmâna citaţia în condiţiile art. 105 alin. (6) CPC.

49. Art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

50. Art. 118 alin. (3) și (5) din Codul de procedură civilă, stabilește că circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sânt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate. Instanţa

judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părţilor şi altor participanţi la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare şi să dovedească faptele ce constituie obiectul probaţiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

51. Art. 373 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor când consimte şi când hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

52. Avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce i-au fost prezentate.

53. Art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

54. Art. 390 alin. (3) Cod de procedură civilă, în cazul casării integrale sau parțiale a hotărârii primei instanțe și restituirii cauzei spre rejudecare în primă instanță, instanța de apel poate să se expună în decizia sa asupra actelor procedurale care urmează a fi efectuate în primă instanță la rejudecarea cauzei, însă nu este în drept să prejudece în opiniile sale că o anumită probă ar inspira sau nu încredere, că unele probe ar fi mai temeinice decât altele și nici să stabilească ce hotărâre ar trebui adoptată după rejudecarea cauzei.

55. Art. 26 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialităţii şi egalităţii părţilor în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părţile şi ceilalţi participanţi la proces să aibă posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, de a alege modalităţile şi mijloacele susţinerii ei de sine stătător şi independent de instanţă, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu cauza dată judecăţii şi de a-şi expune punctul de vedere asupra iniţiativelor instanţei.

56. Art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

MOTIVAREA INSTANȚEI

57. Analizând, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces şi a materialelor din dosar în coroborare cu cadrul legal pertinent aplicabil, Colegiul consideră apelul drept unul întemeiat şi urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanţei de fond şi trimiterea pricinii spre rejudecare în primă instanţă, din următoarele motive.

58. Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

59. Înaintând acţiune în instanţă împotriva Elenei Rotari, ÎMGFL nr. 10, în procedura falimentului, a solicitat încasarea totală a datoriei de 103.029,41 lei, după cum urmează: pentru serviciul de energie termică în sumă de 101.328,41 lei, formată în perioada 01.09.2016-01.05.2022, pentru deservirea blocului în sumă de 1.054,62 lei, pentru deservirea echipamentului în sumă de 646,38 lei formată în perioada 01.03.2020-01.05.2022, scadentă la 30.06.2022, pentru ap. 7 din str. V. Alecsandri, 17 mun. Chişinău (f.d.8).

60. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, instanţa prin hotărârea din 3 iunie 2024 a admis acţiunea și a încasat de la Rotari Elena, în beneficiul ÎMGFL nr. 10 în procedura falimentului, datoria pentru consumul energiei termice acumulată în perioada 01.09.2016 - 01.05.2022, în sumă de 101.328, 41 (o sută una mii trei sute douăzeci şi opt, 41) lei, datoria pentru deservirea blocului în sumă de 1.054,62 (o mie cincizeci şi patru, 62) lei şi datoria pentru deservirea echipamentului în mărime de 646,38 (şase sute patruzeci şi şase,38) lei, formată în perioada 01.03.2020-01.05.2022. S-a încasat de la Rotari Elena, în beneficiul statului, taxa de stat în sumă de 3.090,90 (trei mii nouăzeci,90) lei.

61. Nefiind de acord cu hotărârea instanţei de fond, la 30 septembrie 2024, Rotari Elena a depus cerere de apel solicitând repunerea reclamantei subsemnate în termenul de declarare a apelului. Scutirea de plata taxei de stat. Admiterea apelului. Casarea hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 03.06.2024, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanţă.

62. Pornind de la faptul că litigiul a fost judecat în lipsa participanților la proces, în baza argumentelor reclamatului, fără a reţine spre examinare şi argumentele pârâtei, Completul conchide că pârâta Rotari Elena nu a fost auzită de instanţa de fond într-un mod echitabil, fără a-i fi respectate garanţiile prevăzute la art. 6 CEDO, deşi art. 9 alin. (1) Cod de procedură civilă, stabileşte că instanţei judecătoreşti îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, ale cărui limite şi al cărui conţinut sunt stabilite de prezentul cod şi de alte legi. Or, dreptul la apărare presupune nu doar posibilitatea formală de a formula apărări în calea de atac, ci dreptul de a participa la administrarea probelor și la dezbaterea contradictorie a acestora încă

în fața instanței competente să stabilească situația de fapt.

63. În acest context Completul judiciar a reţinut că, pârâtei/apelante Rotari Elena i-au fost expediate două citații de a se prezenta în instanța de judecată, cu copia acțiunii, cu aviz de recepţie, care au fost returnate instanţei de fond cu menţiunea „nereclamat”, ulterior acestei acţiuni instanţa de fond a purces la examinarea cauzei în fond în lipsa participanților la proces (f.d. 60, 64-65, 66), necătând la acest fapt, cunoscând cu certitudine că pârâta/apelantă Rotari Elena nu a recepţionat încheierile instanţei de judecată şi copia acţiunii, instanţa de judecată nu a dispus citarea repetată sau publică a pârâtei/apelante Rotari Elena, dar la data de 3 iunie 2024 s-a pronunțat prin hotărârea contestată.

64. Instanța de fond nu putea prezuma că pârâta a luat cunoștință despre existența procesului atât timp cât înscrisurile poștale aflate la dosar demonstrau contrariul. În asemenea împrejurări, examinarea cauzei în lipsa acesteia nu putea avea loc fără verificarea suplimentară a posibilității reale de citare și fără utilizarea mijloacelor procedurale prevăzute de Codul de procedură civilă.

65. Simplul fapt al expedierii citațiilor nu echivalează, prin el însuși, cu îndeplinirea obligației de citare legală. Din moment ce actele de procedură au fost restituite instanței fără dovada comunicării lor către destinatar, iar instanța avea cunoștință despre această împrejurare înainte de examinarea cauzei în fond, aceasta trebuia să verifice dacă pârâta a beneficiat efectiv de posibilitatea de a participa la proces și să adopte măsurile procedurale necesare pentru garantarea dreptului la apărare.

66. În acest context Completul judiciar consideră necesar de a reitera prevederile art. 108 alin. (1) Codul de procedură civilă, potrivit cărora preşedintele instanţei va dispune citarea pârâtului prin publicitate, dacă locul de aflare a acestuia nu este cunoscut şi reclamantul dă asigurări că deşi a făcut tot posibilul, nu a reuşit să afle domiciliul acestuia. Or, împrejurarea că citațiile au fost restituite cu mențiunea „nereclamat” nu exonera instanța de obligația de a verifica dacă pârâta a avut în mod real posibilitatea de a lua cunoștință despre existența procesului și, după caz, instanța trebuia să verifice dacă sunt întrunite condițiile pentru utilizarea altor modalități de citare prevăzute de Cod.

67. În asemenea condiţii, nerespectând procedura de înștiințare legală a pârâtei/apelante Rotari Elena instanţa de fond a încălcat principiul contradictorialităţii şi a dreptului acesteia de a beneficia de un proces corect şi echitabil, lipsindu-l de posibilitatea formulării, argumentării şi demonstrării corectitudinii poziţiei în proces, lipsind-l de posibilitatea apărării şi utilizării drepturilor procedurale, inclusiv dreptul de a depune referință asupra acțiunii, de a prezenta probe, de a solicita administrarea altor probe, de a formula cereri și, după caz, acțiune reconvențională, ce constituie o încălcare esenţială a normelor de procedură civilă și atrage incidența temeiului de casare prevăzut de art.388 alin.(1) Cod de procedură civilă.

68. Înlăturarea acestei încălcări exclusiv în faza apelului ar lipsi pârâta de beneficiul examinării cauzei în două grade de jurisdicție sub aspectul administrării probelor și stabilirii situației de fapt, ceea ce ar echivala, în esență, cu exercitarea atribuțiilor specifice primei instanțe, contrar limitelor controlului judiciar prevăzute de Codul de procedură civilă.

69. Or, necitarea şi necomunicarea în modul corespunzător de către instanţele de judecată a

actelor de procedură către participanţii la proces ar putea înfrânge principiul echităţii procedurii civile şi îngrădi în mod inacceptabil dreptul subiecţilor la un proces echitabil, contrar standardelor înserate în art. 6 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, care declară că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil. Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6§1 CEDO trebuie interpretat în lumina principiului supremaţiei dreptului, care presupune existenţa unei căi legale efective care să permită revendicarea drepturilor civile (Beles şi alţii împotriva Republicii Cehe, pct. 49). Fiecare justiţiabil are dreptul să prezinte în faţa unei instanţe orice contestaţie referitoare la „drepturile şi obligaţiile sale cu caracter civil".

70. Astfel, art. 6§1consacră „dreptul la instanţă", între care dreptul de acces, şi anume dreptul de a sesiza instanţa în materie civilă, constituie un aspect (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 36). Fiecărei părţi trebuie să i se ofere o posibilitate rezonabilă de a-şi prezenta cauza în condiţiile care să nu o situeze într-o situaţie de net dezavantaj faţă de partea adversă.

71. Totodată Convenţia spune că, nu se poate accepta ca o parte să transmită observaţii despre cealaltă parte fără posibilitatea ca aceasta să-i răspundă. Doar partea din procedură poate aprecia dacă observaţiile primite de la cealaltă parte merită o reacţie (APEH Uldozotteinek Szovetsege şi alţii împotriva Ungariei, pct. 42).

72. În temeiul art. 32 alin. (1) CPC nimeni nu poate fi lipsit, fără consimţământul său, de dreptul la judecarea cauzei sale de către o instanţă sau de judecătorii în a căror competenţă cauza respectivă este dată prin lege, cu excepţia cazurilor expres stabilite de prezentul cod.

73. Conjunctura descrisă supra profilează faptul, că instanţa de fond nu a examinat cauza cu respectarea garanțiilor procesuale fundamentale și nu a creat cadrul procesual necesar pentru desfășurarea unei proceduri contradictorii. Deci, în fapt şi în drept, ca consecinţă, a interpretat şi aplicat în mod incorect normele de drept procedural pertinente speţei, fapt ce a succedat examinarea incorectă a cauzei şi adoptarea unei soluţii greşite.

74. La caz, Colegiul învederează jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanţă, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentinţelor şi hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

75. La capitolul legalităţii hotărârilor instanţei de judecată, jurisprudenţa CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanţei, unde funcţia unei decizii motivate este să demonstreze părţilor că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanţei, dar de asemenea o obligaţie corespunzătoare a

instanţei de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a specificat, că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părţilor să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

76. Din considerentele expuse şi pornind de la faptul că vicierea procedurii de citare şi înştiinţare a pârâtei despre proces, face imposibilă examinarea cauzei în fond în instanţa de apel, întrucât remedierea acestor încălcări ar presupune administrarea pentru prima dată a probelor și examinarea nemijlocită a apărărilor pârâtei, ceea ce excede limitelor controlului exercitat de instanța de apel atunci când sunt afectate garanțiile fundamentale ale judecății în primă instanță. Drept consecinţă Completul ajunge la concluzia de a admite apelul declarat şi a casa integral hotărârea, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanţa de fond, în alt complet de judecată.

77. Întrucât argumentele apelantei privesc inclusiv circumstanțe de fapt susceptibile să influențeze existența și întinderea obligației pretinse, examinarea acestora presupune administrarea și aprecierea nemijlocită a probelor, atribuție ce aparține în primul rând instanței de fond, cu respectarea principiului contradictorialității.

78. La rejudecarea cauzei, instanţa de fond, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei pretenţiilor din acţiune urmează să verifice cerinţele prin prisma argumentelor şi probelor atât a părţii reclamante, cât şi a părţii pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, inclusiv să stabilească, după administrarea tuturor probelor relevante, persoanele obligate la executarea obligației pretinse, perioada pentru care aceasta poate fi angajată și întinderea obligației de plată, dacă toate persoanele ale căror drepturi și obligații pot fi afectate de soluția asupra fondului au fost legal atrase în proces, fără ca prezentele considerații să prejudicieze soluția asupra fondului.

79. În conformitate cu art.art.385 alin.(1) lit.d), 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e :

Se admite apelul declarat de Rotari Elena.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 3 iunie 2024.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎMGFL nr. 10 în procedura falimentului către Rotari Elena cu privire la încasarea datoriei, se trimite la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecător Eleonora Badan-Melnic

Judecătorii: Hristina Craveț

Roman Pascari